

BIHAĆKI KONAK

(godina izgradnje 1860.)

Za konak u Bihaću prije bi se moglo reži da pripada tipu hanske zgrade koja je služila prvenstveno za smještaj putnika i trgovaca koji su boravili ili prolazili kroz Bihać kao važno mjesto za trgovinu i obt. Veoma je teško pisati o bihaćkom Konaku iz razloga što nemamo dovoljno pisane građe o ovom objektu osim, da je izgrađen 1860. godine i da je služio za smještaj pomenutih putnika. Kiridžija i njihovih karavana, ali u njemu se i trgovalo. Međutim, u konak su dolazili i mještani kako bi u njemu pili kahvu i razgovarali. Isto tako u Konaku su se mogli čuti razne vijesti i događaji od putnika koji su u njemu boravili i po više dana.

Kako se nakon reformi u osmanskom carstvu u prvoj polovini 19. stoljeća veća pažnja posvećuje saobraćajnoj mreži i povezivanju većih trgovačkih centara u Bosanskom ejaletu, iz tog razloga što je i Bihać spadao važeći trgovačko-zanatski grad i nalazio se na važnoj putnoj komunikaciji i ukazala se potreba da se u gradu podeigne konak za smještaj putnika, a posebno trgovaca. Konak je podignut 1860. godine u samom centru grada i u neposrednoj blizini mjesta gdje se obavljala sva trgovina. Zgrada je podignuta uz same debele zidine bihaćke trždave licem okrenuta prema Sajmištu. Zauzela je prostor površine 750,36 kvadratnih metara. Imala je podrum, prizemlje i kat, a kad je u pitanju arhitektura ona je bosanska. Objekat je imao krov na četiri vode prekrivenog šindrom sa više dimnjaka i badža. Objekat je zidan klesanim kamenim bihacitom i bio je veoma prostran. Imao je više prozora sa rešetkama i metalnim kapcima. Vrata u podrumu su bila sa strane i tako velika da kroz njih može proći konj pod tovarom. Podrum Konak je bio popođen hrastovim podncima. Zidovi su bili debeli iz razloga što su služili kao nosive stijene gornje konstrukcije Konaka. Strop podruma je bio posebno izведен; nad dizmom (tj. istesanim hrastovim stropnim gredama priljubljenim jedna uz drugu) nalazio se tanki izolacioni sloj gусте каše вапне и исушенih i izdrobljenih konjskih fekalija, po ovom su postavljena dva ili tri sloja ćerpića sa većim dijelom vapna, a preko toga deboj naboј od ilovače na koji dolazi nasip i obični drveni pod prostorije u prizemlju objekta. Zbog veličine konaka, gdje nosivost stropne građe zbog svoje dužine i širine ne bi bio sasvim siguran, teret stropa prenosio se preko poprečne drvene grede (sedla) i stupa na pod gornjeg prostora. Ulazna vrata u podrum su bila izgrađena sa svodom od klesanog kamena i željeznih krila sa dobrom bravom.

Konsrukacija i raspored prostorija u Konaku je govorila o jednom modernom konaku u tom dobu kad se čovjek odvaja od životinje.

Prizemlje Konaka gdje je bilo smješteno više ognjišta, gdje se mogla popiti kahva, sjediti i razgovarati bilo je povezano gornjim katom sa dva jednokraćna drvena stubišta. Na završetku oba stubišta bila je ugrađena po jedna abdesthana za pranje ruku i kupaona a nešto dalje od drugog stubišta smješteni su zahodi. Prostorije gdje se spavalо izgrađeno su na način kako su građene u stambenim kućama. One su poredane oko hodnika. Sav pokrov Konaka je šilma i po njoj ćeremit kao gotovo kod svih zgrada stare bosanske arhitekture. Na krovu su se nalazile badže kroz koje je izlazio dim iz zapaljenih peći pojedinih soba kroz glinene cijevi u hodnik, a onda na badžu (hodnik nije imao strop).

Bihaćki konak je igrao važnu ulogu u životu grada. Smješten u najprometnijem dijelu grada imao je ulogu i svih velikih konaka koji su se gradili i na Orijentu i u Bosanskom ejaletu. Iako je po veličini ogromnih dimenzija prema okolnim kućama i zgradama, on se gotovo i ne zapaža, nit odaje utisak ikakve glamuroznosti jer se cijela građevina razvila potpuno u širinu. Konak se u potpunosti prilagodio građevinskom mjerilu u čijem stoji čovjek i ekonomija grada i prostora tako čine posve skladnu uaglomeraciju sa susjednim zgradama. Konak je posebno bio posjećivan u vrijeme pazarnih dana, a još više kad se održavao godišnji vašar ili sajam. U njemu se trgovalo i preprodavala roba, kupovalo od domaćih zanatlija. Kako se često dešavalо da robe koje su trgovci tražili nema u dovoljnim količinama, a često su trgovci ostajali u Konaku i po nekoliko dana ili sedmica dok se ne podmire traženom robom. Oni bi često uzimali u zakup po dvije sobe, u jednoj su stanovali, dok im je druga služila kao Lager. Iz ovoga se može izvesti zaključak da je bihaćki konak pripadao čisto trgovačkom konaku. Od osoblja koji su radili u Konaku mogu se izdvojiti: handžija (zastupnik konaka i vlasnik namještaja i hrane), kahvedžija (pekao kafi i pripaljivao čibuk), obadžija (onaj koji se brinuo o sobama gostiju), podrumadžija (brinuo se o konjima i njihovoј prehrani) i sluge (obavljali razne poslove handžije i gostiju u Konaku). Pri dolasku u konak, osoblje je pozdravljalo goste sa „hoš geldem“

